

Verslag demonamiddag Erf- en silosappen

Versie 08/07/2025

INFO DEMONAMIDDAG

DATUM EN LOCATIE:

Woensdag 5 juni 2024 op Inagro (Beitem)

Donderdag 6 juni 2024 op Hooibeekhoeve (Geel)

PANELGESPREK met: Agentschap Landbouw en Zeevisserij, Departement omgeving – afdeling handhaving, Vlaamse milieumaatschappij en Vlaamse landmaatschappij

Panelleden Inagro:

- Bram Van Nevel – Beleidsadviseur Agentschap Landbouw en Zeevisserij
- Christophe Bervoets – Departement omgeving – afdeling handhaving
- Jorg Merlin – Vlaamse landmaatschappij, toezichthouder
- Laurent Neuville - Vlaamse milieumaatschappij, bijzonder wateronderzoek: afwezig
- Moderator: Lieven Louwagie: provincie West-Vlaanderen

Panelleden Hooibeekhoeve:

- Bram Van Nevel – Beleidsadviseur Agentschap Landbouw en Zeevisserij
- Christophe Bervoets – Departement omgeving – afdeling handhaving
- Stijn Bleyen – Vlaamse landmaatschappij celhoofd handhaving Regio Oost
- Marc Florus - Vlaamse milieumaatschappij diensthoofd Nete en Beneden Schelde
- Moderator: Sander Hoogstijns: Boerenbond

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Met steun van ELFPO

www.vlaanderen.be/pdpo

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Met steun van ELFPO

www.vlaanderen.be/pdpo

INHOUDSOPGAVE

Info demonamiddag	2
1 Project BESS.....	4
1.1 Eerste resultaten	4
1.1.1 Melkinstallatie	5
1.1.2 Voederopslag.....	5
1.1.3 Vaste mestopslag	6
1.1.4 Mestkelder	6
1.1.5 Stallen	7
1.1.6 Overige afstroom.....	7
1.2 Tussentijds besluit	8
1.3 Vragen tijdens algemene presentatie	9
2 Panelgesprek	10
2.1 Lozing.....	10
2.2 Hergebruik gezuiverde erfsappen	14
2.3 First Flush	15
2.4 Silosappen	18
2.5 Voederopslag.....	21
2.6 Waterzuivering/rietveld	25
2.7 Vaste mestopslag	26
2.8 Koepaden en kalverhutten	27
2.9 Paddock	28
2.10 Melkspoelwater.....	29
2.11 Veegschoon	30
2.12 Afspuitplaats machines	31
2.13 Vergunning	32
2.14 Overige	34

1 PROJECT BESS

De verbetering van de waterkwaliteit stagneert, de knelpunten van erf- en silosappen zijn dan ook vanuit het beleid als één van de mogelijke oorzaken aangehaald. Vaak zijn landbouwers zich onbewust van het effect van dit afstromend water.

De doelstelling van het project is de landbouwers te bevragen, adviseren en informeren over de problematiek. Bedrijfsspecifiek wordt er gekeken waar het eventuele probleem zich bevindt en hoe dit aangepakt kan worden.

Binnen het project zijn er ook steeds contacten met het beleid, en kunnen er vragen voor landbouwers gesteld worden, steeds met de nodige privacy van de landbouwers

1.1 Eerste resultaten

Bedrijfsbezoeken

- 35 bedrijven zijn ingeschreven, 34 bedrijven hebben er een bezoek gehad.
 - West – Vlaanderen: 7
 - Oost – Vlaanderen: 8
 - Antwerpen: 6
 - Limburg: 14
 - Vlaams-Brabant: 0

Algemeen overzicht bezochte bedrijven.

Onderstaand is terug te vinden hoeveel bedrijven een melkinstallatie, voederopslag, mestkelder, ... hebben.

Op basis van deze cijfers maken we percentages op in de volgende punten.

	Aantal bedrijven	%
Melkinstallatie	30	88 %
Voederopslag	34	100 %
Vaste mestopslag	27	79 %
Mestkelder	33	97 %
Ander type mestopslag (Mestsilo, mestzak, ...)	8	24 %
Stallen	34	100 %
Overige afstroom	34	100 %

In onderstaande punten wordt weergegeven hoeveel bedrijven werkpunten hebben. Met de kolom % wordt bedoeld hoeveel procent van de bedrijven die een werkpunt hebben over onderdeel thema dit werkpunt hebben. Met % op totaal bedoelen we hoeveel procent van alle bedrijven dit werkpunt hebben. Bijvoorbeeld 30 bedrijven hebben een melkinstallatie. 8 van deze bedrijven hebben een werkpunt. Een van de werkpunten is een foutieve opvang van het spoelwater. Hierin vallen 6 van de 8 bedrijven die een werkpunt hebben. Dus dit is 75%. Maar op alle bedrijven die ene melkinstallatie hebben is dit 20%

1.1.1 Melkinstallatie

30 bedrijven hebben een melkinstallatie.

8 bedrijven (27%) had nog een werkpunt.

Soort werkpunt	Aantal bedrijven	%	% op totaal
Foutieve opvang spoelwater	6	75%	20%
Niet-vergunde aansluiting riolering	1	13%	3%
Foutieve opvang reinigingswater melkput/robot	2	25%	7%

1.1.2 Voederopslag

34 bedrijven hebben een voederopslag.

33 bedrijven (97%) met werkpunten.

Ook hebben 22 bedrijven een opvang zoals bijvoorbeeld een First Flush (64%)

Soort werkpunt	Aantal bedrijven	%	% op totaal
Voederopslag niet volledig afgedekt	2	6%	6%
Onverharde opslag te dicht tegen waterloop/perceelsgrens	0	0%	0%
Wanden en naden voederopslag niet lekdicht	18	55%	53%
Sleufsilo niet veegschoon*	28	85%	82%
Verbinding tussen opvang en waterloop/gracht	22	27%	65%
Wegstromende sappen met hemelwater	27	82%	79%
First – Flush niet correct afgesteld	8	36%	24%
First – Flush niet tijdig geledigd	13	59%	38%

* Op meerdere bedrijven was er net een oogst (geweest) waardoor het niet mogelijk was om de sleufsilo op dat moment veegschoon te hebben.

1.1.3 Vaste mestopslag

27 bedrijven beschikken over een vaste mestopslag.

16 bedrijven (59%) met werkpunten

Soort inbreuk	Aantal bedrijven	%	% op totaal
Geen verharde mestdichte vloer	1	6%	4%
Geen 3 mestdichte muren	8	50%	30%
Mestsappen worden niet correct opgevangen	3	19%	11%
Te weinig opslagcapaciteit	2	13%	7%
Mestopslag te dicht tegen waterloop of perceelsgrens	0	0%	0%
Afleidingkanalen of overlopen naar waterloop aanwezig	2	13%	7%
Vaste mestopslag niet op vergunde plaats	7	44%	26%
Sleufsilo gebruikt als mestopslag	1	6%	4%

1.1.4 Mestkelder

33 bedrijven beschikken over een mestkelder.

6 bedrijven (18%) met werkpunten

Soort inbreuk	Aantal bedrijven	%	% op totaal
Mestkelder niet conform	1	17%	3%
Afleidingskanalen of overlopen naar waterloop aanwezig	0	0%	0%
Effectieve lozing	0	0%	0%
Onvoldoende capaciteit	2	33%	6%
Vul- en zuigleidingen liggen niet buiten de stal	3	50%	9%
Mengopeningen niet buiten de stal	0	0%	0%
Gemorste mest wordt niet opgevangen	3	50%	9%

1.1.5 Stallen

Van de 34 bedrijven zijn er 17 bedrijven (18%) die werkpunten hebben op vlak van de stallen.

Soort werkpunt	Aantal bedrijven	%	% op totaal
Overstort of afleidingskanaal van stalvloer naar waterloop aanwezig	1	6%	6%
Lozing mogelijk vanuit de stal	8	47%	24%
Reinigingswater stallen wordt niet opgevangen	0	0%	0%

31 bedrijven beschikken over kalverhutten. Op 12 van deze bedrijven was een foutieve afstroom (39%)

1.1.6 Overige afstroom

Van de 34 bedrijven hebben 29 bedrijven (85%) werkpunten in verband met overige afstroom van het erf.

Soort werkpunt	Aantal bedrijven	%	% op totaal
Niet veegschoon	27	93%	79%
Reinigingswater landbouwmachines wordt niet of niet correct opgevangen	16	55%	47%

Op 22 bedrijven is er een koepad aanwezig, op 11 bedrijven (50%) is dit vervuild, waardoor er kans is op afstroming.

1.2 Tussentijds besluit

In totaal zijn er 115 werkpunten waargenomen op al de bezochte bedrijven. Soms zijn er per soort meer werkpunten aanwezig, maar in het onderstaand overzicht zijn deze samengevoegd en staan ze genoteerd als 1. (vb. foutief gebruik First Flush en scheur in silowand).

Gemiddeld zitten we op 3 – 4 knelpunten per bedrijf. In het najaar van 2024 worden de bedrijven terug opgezocht om te kijken of ze aan de slag zijn gegaan met hun werkpunten.

Aantal knelpunten	Aantal bedrijven	%
1	3	9%
2	7	21%
3	9	26%
4	7	21%
5	5	15%
6	3	9%

1.3 Vragen tijdens algemene presentatie

1. In welke zin zijn de bedrijven die we gezien hebben representatief? Hoe vond de oproep plaats?

Uitnodiging is breed verspreid, het ging over een gratis bedrijfsbezoek en landbouwers konden zichzelf inschrijven. We hebben zelf niet naar bedrijven gezocht.

2. Hoe werd bepaald of de wanden van een sleufsilo niet leklicht zijn?

Visueel lekkage te zien of op basis van wat de veehouder meegeeft.

3. Wanneer werd gezegd dat een voederopslag niet voldoende afgedekt was?

Dit ging vooral over voederhoopjes waar er helemaal niets van overdekking voorzien was. Wanneer ter hoogte van het snijvlak een stuk van de voederopslag uit praktische overwegingen niet afgedekt was, werd dit niet meegeteld/genoteerd.

4. Kalverhutten op gras rond de stallen? Dan kan het niet afstromen?

Ook hier is het zorgen voor een nette indruk belangrijk. Dit wil zeggen dat de kalverhutten op regelmatige basis verplaatst worden, en er dus geen plaatselijk te veel aan mest ontstaat.

5. Mag een onderkelderde koepad?

Ja een koepad mag onderkelderd worden. Telt niet mee als verblijfplaats voor dieren. Omdat de dieren hier niet op verblijven, maar hier enkel passeren om van naar de ene stal naar de andere te gaan of om naar het grasland te gaan. Nadeel is wel dat er zo veel regenwater in de put komt, dus dit moet op analyse uitgereden worden.

2 PANELGESPREK

2.1 Lozing

1. Wat zijn de voorwaarden om aan te sluiten op de riolering

Zuiver regenwater mag niet op de riolering, dit moet je dus apart aftakken. Geconcentreerd bedrijfsafvalwater mag mits vergunning wel op de riolering geloosd worden. Bij het aanvragen van de nodige lozingsvergunning op riolering zal de waterzuiveringsbeheerder bepalen of het water naar de waterzuiveringsinstallatie kan afgevoerd worden. Water van de sleufsilo's kan je vergund krijgen op de riolering maar het moet dan wel eerst door een zuivering zoals bijvoorbeeld een first flush.

2. Mag ik water laten afstromen naar een infiltratiebassin?

Hemelwater mag naar een infiltratiebassin, bedrijfsafvalwater niet. Hemelwater dat beïnvloed is door de bedrijfsactiviteit wordt aanzien als bedrijfsafvalwater en mag dus niet afstromen naar een infiltratiebassin. Enkel niet verontreinigd hemelwater mag naar een infiltratiebassin

3. Moet lozing van gezuiverde erfsappen (bv. verdunde fractie door rietveld) beschouwd worden als lozing van bedrijfsafvalwater? En is infiltratie dan niet mogelijk?

Het lozen van bedrijfsafvalwater - met of zonder zuivering - is vergunningsplichtig. Enkel voor het lozen van niet-vervuild hemelwater is er geen lozingsvergunning nodig. Voor het infiltreren van gezuiverd afvalwater zijn de kwaliteitseisen hoger dan voor lozen. Ook deze activiteit is vergunning plichtig.-

M.a.w. vuil water van een bedrijf, dus ook vervuild hemelwater of proceswater (bv. afvalwater van reiniging), mag niet geloosd worden zonder een vergunning, ook na zuivering.

4. Hoe gaat men om met accidentele lozingen? Wat als een koe net heeft gemest aan de buitenpoort? Het zijn dieren, die kan je niet controleren wat ze op een paar secondes doen.

Een koe die mest op een verkeerde plaats is geen accidentele lozing. Er wordt dan verondersteld dat de koevlaai zo snel mogelijk opgekuist wordt. Een accidentele lozing is bv. een mestkelder die overloopt door bepaalde onvoorziene omstandigheden (het niet tijdig leegtrekken is niet accidenteel).

Stel er is bv. een scheur in de opslag er loopt mest uit, dan ben je verplicht om dit te melden. Probeer ook te zorgen dat de schade niet te groot wordt (bv. afdammen). Dan komt er iemand kijken. Als dit geen structureel probleem is en je hebt een melding gedaan, dan wordt dit gewoon opgevolgd. Als je het niet meldt, dan wordt er streng opgetreden.

5. Zijn er normen qua analyse water wanneer iets bedrijfsafvalwater is en wanneer niet?

Proper, niet-vervuild hemelwater is geen afvalwater. Komt het regenwater echter in contact met verontreinigende stoffen, dan wordt dit afvalwater. Is dit op een bedrijf, dan is dit bedrijfsafvalwater. Bij bv. een veegschone kuil waar toch problemen zijn die blijven aanhouden en er wordt een staal genomen, dan worden deze getoetst aan de normen voor lozing op oppervlaktewater. Als het daar niet aan voldoet, dan is dit afvalwater dat niet voldoet om te lozen.

6. Indien er gebruik gemaakt wordt van lozing na het toepassen van een bepaalde techniek (first-flush, rietveld andere zuivering...), kan er dan aan de lozingsnormen worden voldaan, en zo ja aan welke lozingsnorm moet worden voldaan?

Als je bedrijfsafvalwater zuivert (bv. door een rietveld), dan is dit ook vergunning plichtig en moet je voldoen aan de lozingsnormen die vermeld staan op de vergunning (de normen zijn afhankelijk van de waterloop).

Wat betreft ervaringen met rietvelden: een veld met riet is geen zuiveringstechniek. Een echt rietveld om te zuiveren bestaat uit een zuiveringsbak met verschillende lagen in en riet om te zuiveren.

Op basis van de vervuilingsgraad en geldende lozingsnorm kan in overleg met de leverancier van het rietveld een passende installatie en bijhorend onderhoud bepaald worden. In overleg met de leverancier moeten er haalbare lozingsvoorwaarden afgesproken worden en deze moeten zo in de vergunningsaanvraag geïntegreerd worden.

7. Hoe kan ik het vuile water scheiden van het propere water? Wat wordt volgens jullie het best gedaan met water van de daken?

Hoe meer verharding, hoe meer water er kan weglopen dat potentieel verontreinigd is. Water van een verhard oppervlak moet je dan nog scheiden van hemelwater. Hemelwater kan rechtstreeks geloosd worden in de waterloop. Koppel dakgoten dan ook af, laat dat water niet lopen op het erf want dan zit je weer in problemen. Daar gaat heel veel milieuwinst inzitten. Vang het regenwater van een veegpropere silo op en gebruik dat water wanneer je het nodig hebt (indien dit voldoet aan de kwaliteitseisen van het doel). Wanneer je water van een vervuilde silo gewoon in de grond laat trekken moet je voldoen aan de normen voor grondwaterlozing.

Maak een scheiding tussen de vuile en propere zone. Het water van de propere zone mag infiltreren, het water van de vuile zone moet je opvangen. Als het water van de vuile zone geen mestdeeltjes bevat, mag dit zonder analyse uitgereden worden. Indien er een kleine fractie mest inzit, wordt het aanzien als dierlijke mest.

Met het opgevangen 'vuile' water kan je ook de mest verdunnen om uit te rijden, maar dan moet je het mengsel uitrijden volgens de mestwetgeving dit doordat vanaf het moment het water gemengd wordt met mest het als dierlijke mest aanzien wordt. Vuil afvalwater valt onder afvalstoffen volgens VLAREMA en hiervoor zou je dus een grondstoffenverklaring nodig hebben dat je het mag toepassen als bodemverbeterend middel.

8. Er is een grote wens naar een pragmatische aanpak van bedrijfsafvalwater. Bij bedrijfsafvalwater spreekt men over continue processen die bedrijfsafvalwater genereren waardoor er in functie van het genereren van afvalwater ook zuiveringstechnieken mogelijk zijn.

Maar in geval van erfsappen zit men gedurende 2 jaar met een gigantische droogte en van oktober 2023 met een gigantisch nat jaar.

Als je spreekt over het lozen van bedrijfsafvalwater, wat is het criterium om uiteindelijk een indeling te maken naar een VLAREM-rubriek? Wij baseren ons op de BBT 2022. Ook Oost-Vlaanderen past deze BBT toe, maar we zitten overal met hetzelfde praktische probleem dat het mooi is op papier, maar het is afhankelijk van het weer en van een bedrijfsafvalwaterstroom die niet continu is.

Een zuiveringsinstallatie werkt maar ideaal bij een continue belasting afvalconcentratie en -debiet. Wat doet men met piekmomenten bij een stortbui? Vandaar dat we echt op zoek zijn naar een pragmatische aanpak en het minder gaan beschouwen als bedrijfsafvalwater, zeker na zuivering.

Het feit dat er gesproken wordt over het zuiveren van afvalwater betekent dat er een verontreiniging is. Er zijn heel veel verschillende stromen op een landbouwbedrijf (een 34-tal). Elke afvalstroom heeft zijn eigen karakteristieken. Sommige zijn wel continu.

Wat betreft sleufsilo's klopt het dat dit praktisch gezien moeilijk gezien kan worden als een continu proces omdat er heel veel regenwater op valt. In dat opzicht is een first-flush op zich goed om de perssappen (trage vloeistoffen met veel nutriënten) die ontstaan op te vangen.

Het is ook logisch dat niet alle water dat op het terrein valt, kan opgevangen worden. Dat is praktisch onhaalbaar. Dit systeem is op zich goed, maar er zijn heel wat preventieve maatregelen die je ook moet nemen (zie BBT).

In Oost-Vlaanderen zetten ze in de vergunning heel sterk in op de BBT gedurende een bepaalde periode en als het dan echt niet lukt, kan er eventueel overgegaan worden op een zuivering van dit water. De definitie van VLAREM van bedrijfsafvalwater is: "verontreinigd water waarvan men zich ontdoet, zich moet ontdoen of de intentie heeft zich van te ontdoen, met uitzondering van hemelwater dat niet in aanraking is geweest met verontreinigende stoffen".

Bij Handhaving moet er ook pragmatisch omgegaan worden met sterke regenval en beperkte opslagcapaciteit. Daarom wordt vooral gekeken of er voldoende preventieve maatregelen genomen werden om te voorkomen dat hemelwater verontreinigd geraakt.

Maar als finaal de waterloop vervuild blijft, er is geen beterschap en de normen worden niet gehaald, dan wordt er gekeken of er visueel verontreinigd hemelwater is en komen er staalnames. Als je dan niet voldoet aan de lozingsnormen, dan moeten er daar oplossingen voor komen. Preventieve maatregelen zijn hierin heel belangrijk.

9. Andere bedrijven (compostverwerking, containerparken, Aquafin,...) storten wel over als het veel regent. Het gaat dan nog om veel grotere verontreinigingen dan landbouwers. Daar doet de overheid naar mijn mening heel weinig aan.

Die bedrijven hebben allemaal een lozingsvergunning en moeten ook aan de voorwaarden voldoen bij controle. Er zijn ook noodvoorzieningen. Als er problemen zijn, dan moeten ze rechtstreeks op de riolering lozen i.p.v. naar het oppervlaktewater.

Sommige specifieke, te geconcentreerde stromen komen echter soms toch in de waterlopen terecht. Dan kan een vloeirietveld eventueel een oplossing bieden (maar dan is een omgevingsvergunning nodig).

2.2 Hergebruik gezuiverde erfsappen

- 1. Kan de verdunde fractie na zuivering (door bv. rietveld) hergebruikt worden voor andere doeleinden? Aan welke normen dient dit water dan te voldoen als dit bv. ook terug gebruikt wordt als drinkwater/reinigingswater? Dient men dit aan te tonen met analyses?**

Zolang het water niet geloosd wordt, is het geen probleem om afvalwater (zonder zuivering) te hergebruiken want dit blijft op je bedrijf. Vooral naar sanitaire regelgeving moet je opletten (bv. de stal met vuil water kuisen kan niet goed zijn voor de gezondheid van je dieren). Let wel, om afvalwater te lozen na een zuiveringsinstallatie, dan is er opnieuw een lozingsvergunning nodig.

Water dat je na zuivering hergebruikt (bv. na een rietveld), kan je best niet gebruiken als drinkwater voor dieren aangezien de kwaliteit niet 100% gegarandeerd kan worden, ook al is die zuivering goed gedimensioneerd. Als het ook maar 1 dag faalt, kan het nefast zijn. Voor zuiver spuiten met de hogedrukreiniger (verondersteld dat de pH neutraal is), is het ook niet aan te raden omdat je dan de nevel ook zelf kan inademen.

Gezuiverd water kan eventueel gebruikt worden voor de luchtzuiveringsinstallatie om dan finaal als spuistroom af te voeren, maar hou er rekening mee dat dit water dan ook sneller verzadigd zal zijn. Maar bekijk dan zeker met de leverancier of er geen verstoppingsgevaar is.

- 2. Het effluent na zuivering: stel je loost het niet, maar vangt het op, kan je het dan op het land uitvoeren ongeacht de periode? Irrigatiewater zit in de mestperiode.**

Je komt in dezelfde situatie als bij beregenen van gezuiverd afvalwater waarbij nog verder gebruik gemaakt wordt van de grondstoffenverklaring, maar waar er de komende maanden een watertoelating definitief van kracht zal zijn en dan zullen de voorwaarden ook gekend zijn waaraan het water zal moeten voldoen (inclusief water na zuivering). De voorwaarden worden momenteel gefinetuned.

Het kan zijn dat de grondstoffenverklaring op dit gebied zal vervallen en de watertoelating van kracht zal zijn.

2.3 First Flush

1. Een first-flush die perfect is afgesteld, men vangt het concentraat op en de sleufsilos is veegschon, is het overstortwater die naar de gracht gaat dan bedrijfsafvalwater of niet? Hetzelfde met het dubbel leidingstelsel dat door VMM wordt gedoogd (bv. het Bosch systeem): het water van een propere sleufsilos die afgevoerd wordt naar de gracht: is dit bedrijfsafvalwater of niet?

Als alles toegepast wordt zoals het moet (kuil mooi dicht gelegd, alles veegschon,...) en het regent daarop, dan kan je ervanuit gaan dat dit hemelwater niet in contact is gekomen met verontreinigende stoffen. Dit is echter niet altijd zo zwart-wit en iedere situatie is anders. Bv: de kuilplaat kan soms heel grof zijn, bij oudere kuilplaten kan er gemakkelijk voederresten blijven tussenhangen waardoor het moeilijk veegschon te maken is en het water niet voldoet. Bij mooi gladde kuilplaten die mooi veegschon zijn, is dit hoogstwaarschijnlijk hemelwater dat op een niet verontreinigd oppervlak valt en als proper hemelwater aanschouwd kan worden, als het ook effectief voldoet aan de normen wordt best bevestigd door een staalname.

Wat betreft het gescheiden systeem: dit is een heel goed systeem omdat je het vervuild oppervlak gaat verkleinen en je vangt alles op wat erop valt.

We moeten ook aan een set van maatregelen kunnen komen die praktisch haalbaar zijn en waarmee iedereen akkoord kan gaan. Als een landbouwer een perfect afgestelde first-flush heeft en het terrein perfect veegschon is, dat we dan moeten kunnen zeggen dat de landbouwer alles gedaan heeft om te voldoen. Het zal misschien niet altijd perfect zijn. Bij de technieken kan ook gekeken of deze al dan niet op de VLIF-lijst staan en kunnen toegevoegd worden voor subsidies.

Er wordt ook aangeraden om het hemelwater dat over een first-flush gaat te lozen in een vloeirietveld. Als er dan toch nog onzuiverheden zouden zijn, wordt het daar nog gezuiverd vooraleer het geloosd wordt.

2. Het first-flush systeem is één van de beste technieken die op een landbouwbedrijf kan toegepast worden als het correct is afgesteld en de kuilplaat veegschon gehouden wordt, dan voldoe je toch aan de BBT. Waarom maakt Oost-Vlaanderen hierop een uitzondering en wordt gevraagd om al het proper water op te vangen in een gesloten opvang? Daarnet werd al vermeld dat dit praktisch niet doenbaar is, maar bij Oost-Vlaanderen moet dit wel zo toegepast worden voor een nieuwe vergunning.

Er werd een vergunning ingekeken van Oost-Vlaanderen. In deze vergunning werden er voorwaarden opgelegd aan de landbouwer (proper houden, dichtleggen,...) waarvoor er 2 jaar tijd gegeven werd om dit toe te passen. Voor 12 maanden lang wordt er om de 3 maanden een staal genomen om aan te tonen dat je voldoet om te lozen aan het oppervlaktewater. Als dit niet goed is, moet een zuiveringstechniek gebruikt worden (bv. infiltratiebekken of waterzuiveringsinstallatie). Momenteel zijn er nog geen garanties dat een first-flush altijd goed is. Als die goed onderhouden wordt en je volgt alle maatregelen op de vergunning, zou je dus kunnen aantonen, na die 12 maanden, dat je aan de normen kunt voldoen. Maar dit is op basis van 1 ingekeken vergunning.

3. Er werd vermeld dat in Oost-Vlaanderen er gepromoot wordt om alles op te vangen. Dit is niet 100% waar. Er wordt wel verwezen naar de BBT 2022. Dit is een instrument dat overeenkomstig VLAREM ingebed moet worden en toegepast moet worden. In de bijzondere voorwaarden in de vergunning wordt de BBT overgenomen en is er de kans om binnen 2 jaar hieraan te voldoen. Wat er wel gepromoot wordt is de opvang van regenwater. Als landbouwers een stal vernieuwen, wordt er gepromoot om een regenwaterkelder aan te leggen (bv. 150 m³). Hier zou het gezuiverd water van een overstort (first-flush) ook naartoe kunnen gebracht worden om in droge periodes dit te gebruiken voor bv. beregening en reiniging stallen.

Eén beregeningsbeurt van 1 ha is al minstens 200 m³. Met een kelder van 150 m³ kom je dus niet ver voor beregenen.

4. Mag de overloop van een first-flush naar oppervlaktewater/vijver lopen? Bij de aanleg van een nieuwe sleufsilos: volstaat de voorziening van een first-flush systeem? Moet de opvang/afvoer van silosappen afkomstig van een bestaande sleufsilos aangepast worden? Hoe wordt de minimale opslagcapaciteit bepaald?

In dit verband kan voor de eerste vraag kan grotendeels worden verwezen naar het antwoord op vraag 1 onder punt 2.3 van het verslag (is het overstortwater dat naar de gracht gaat bedrijfsafvalwater?).

Het effluent mag worden afgeleid naar een oppervlaktewater op voorwaarde dat het voldoet aan de geldende lozingsvoorwaarden. Mits een goede bedrijfsvoering (correct afgestelde first-flush, kuil mooi dicht gelegd, erf veegschoon) kan ervan uitgegaan worden dat het hemelwater niet in contact komt met verontreinigende stoffen en dat er bijgevolg geen sprake is van bedrijfsafvalwater.

In de praktijk blijkt dat helaas vaak niet het geval te zijn. De lozing van (potentieel) verontreinigd hemelwater afkomstig van de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit moet worden gezien als de lozing van bedrijfsafvalwater. Indien de geldende normen worden overschreden moet een zuivering worden voorzien of er kan worden gevraagd om afwijkende lozingsnormen in de vergunning in te schrijven.

Bij afvoer naar een vijver (in zoverre het water in contact staat met de bodem/ het grondwater) of bij infiltratie van het effluent moet rekening worden gehouden met basismilieukwaliteitsnormen voor grondwater (Bijlage 2.4.1. Milieukwaliteitsnormen en milieukwantiteitscriteria voor grondwater VLAREM II). Die normen zijn bijzonder streng en het effluent van een first-flush kan daar doorgaans niet aan voldoen. Afhankelijk van de aard en concentratie van de verontreinigende stoffen betreft het een indirecte lozing in het grondwater (rubriek 52 van de indelingslijst).

5. Wat met de propere/verdunde fractie van de first-flush? Wat mag daarmee gedaan worden?

Alle bedrijfsafvalwater is afvalstof en daar moet je iets mee doen (bv. verwerker). Er zijn momenteel een 34-tal verschillende stromen in de landbouw en een beperkt aantal kan zonder grondstoffenverklaringscertificaat op landbouwgrond aangebracht worden (bv. spuistroom van een luchtwasser, zowel chemisch als biologisch). In VLAREMA is er een lijst met grondstoffen die gebruikt kunnen worden als bodemverbeterende middelen ([bijlage 2.2](#)).

Ersappen staat daar momenteel niet in. Als je dit toch als grondstof, bv. bodemverbeterend middel, wilt uitvoeren, dan heb je daarvoor momenteel een toestemming nodig van de overheid, nl. een grondstoffencertificaat, afgeleverd door OVAM. Daar worden dan al dan niet voorwaarden aan gekoppeld.

Als de grondstof wel opgenomen is in bijlage 2.2 van VLAREMA, dan moeten ze wel nog voldoen aan bepaalde parameters en dan kan dit uitgereden worden zonder grondstoffencertificaat. De sector zou een gezamenlijke grondstoffenverklaring moeten aanvragen zodat niet elke landbouwer dit apart moet aanvragen en hierover wordt al met OVAM in gesprek gegaan om te kijken of deze lijst kan uitgebreid worden met extra stromen op landbouwbedrijven.

2.4 Silosappen

1. Wat is er gekend over lekkage silosappen bij verschillende inkuiltechnieken? En wat is het ideale droge stofgehalte voor zo weinig mogelijk silosappen?

Stro onderaan de kuil kan gebruikt worden om silosappen te absorberen.

Ervaring is dat als het DS-gehalte boven 35% zit, er weinig silosappen uit de kuil komen. Er is wel een verschil als de kuil bv. 1,5 meter hoog is t.o.v. een kuil van 3 meter hoog. De landbouwers willen echter geen kuil die veel silosappen verliezen, maar vaak is dat door omstandigheden zoals bv. dit jaar met uitzonderlijk veel regen. Qua voederkwaliteit: beter een kuil van 30% DS waar geen regen op gevallen is dan een kuil van 35-40% DS waar er regen op gevallen is. Je kan beter niet te hoog inkuilen, want dit geeft meer druk en meer kans op lekkage silosappen. In elk geval, er moet altijd een voorziening zijn voor opvang van silosappen voor als er toch silosappen zouden uitlopen.

2. Wat als silosappen in de kuil blijven. Wat is het effect op omzetting in de kuil?

Naar milieu-impact toe is dit zeker een mogelijkheid, in de mate dat de sappen op geen enkele manier de silo uit kunnen. De silo zelf is in dat geval een opvangvoorziening, waarmee strikt genomen voldaan wordt aan de wettelijke eisen (zie ook vraag 4 onder punt 2.5).

De silosappen vasthouden in de kuil kan de voedingswaarde van het voeder bevorderen. Deze sappen zijn immers erg nutriëntenrijk (zie vraag 7 onder punt 2.4) en het afvoeren van de perssappen resulteert in een verlies van deze nutriënten.

Een teveel aan silosappen zal de kwaliteit van het voeder echter negatief beïnvloeden.

Om sapverliezen en de vorming van silosappen tot een minimum te beperken, is een correcte inkuiling van het allergrootste belang. De hoeveelheid perssappen wordt immers hoofdzakelijk bepaald door de condities bij het inkuilen en de aanwezigheid van broei tijdens bewaring. Voor een correcte uitvoering gelden de volgende aandachtspunten/vuistregels:

- inkuilen bij ideale weersomstandigheden (geen regenweer);
- inkuilen bij een voldoende drogestofgehalte (streefdoel: DS >27%);
- vochtig voeder vooraf persen.

Om de perssappen vast te houden, kan het best een absorberende onderlaag worden voorzien (bijvoorbeeld stro of bietenpulp).

Zeker ingeval van (oude) silo's zonder opvangvoorziening van de silosappen is deze laatste maatregel bijzonder nuttig. De onderlaag is immers niet verloren: ze zit vol nutriënten en kan mee opgevoerd worden! Het is daardoor een simpele en goedkope manier om verlies van perssappen te voorkomen en de voedingswaarde van het voeder te behouden.

3. Wat is er gekend over opvang van silosappen en (her)gebruik van silosappen? Zijn er methoden om in gesloten systemen te fermenteren en sappen op te vangen? En dan systemen van 3-30 m3 (dus klein). Bv in IBC's? Zijn er verwaardingen/verwerkingen van de sappen?

Silosappen zijn nutriëntenrijk (zie vraag 7) en daardoor een mogelijke, waardevolle grondstof om bijvoorbeeld te vergisten/fermenteren. Concrete toepassingen zijn ons niet gekend.

Meest voorkomende toepassing is momenteel als onderdeel van het voeder (zie vraag 2.) en/of gebruik als meststof.

4. Wij zien momenteel in de advisering dat er veel vragen komen wat het meest adequate systeem is om te voldoen aan de wetgeving m.b.t. de scheiding/opvang van silosappen. Is er een (sluitend) systeem waar we voldoen aan de best beschikbare techniek en die ook sluitend is naar voorwaarden die in vergunningen opgelegd worden zodat er later geen problemen zijn bij eventuele controles? Scheiden van de perssappen en regenwater in sleufsilos: welke oplossingen worden toegestaan? Dubbel afvoerputje in het midden van de sleufsilos? Sappen in perssapput? Regenwater naar de natuurlijke vloei? Of moet het regenwater eerst via een vertraagde afloop naar de natuurlijke vloei? We hebben al gehoord: preventie is de eerste stap vóór alles. Hoe kijken jullie naar de verschillende technieken die we intussen al gehoord hebben?

Er worden nog niet zoveel systemen gebruikt in de landbouw. Ervaring hiermee is eerder beperkt. Het dubbel leidingsysteem is eerder het verkleinen van het vervuilde oppervlak. Het nadeel van oudere bedrijven is dat ze volledig verhard zijn en de verschillende vuile delen ver van elkaar liggen en niet afgezonderd.

Vuil kan dus wijdverspreid liggen, is moeilijk veegschoon te houden en wordt mee afgespoeld met hemelwater. Zeker bij nieuwe bedrijven leggen we sterk de focus op het zo klein mogelijk houden van het vuil oppervlak. Bij oude bedrijven kunnen per afvalstroom aparte putten voorzien worden om al dan niet uit te rijden op het land.

Geen enkele techniek is perfect. Het is eerder een combinatie van. Vooreerst de preventieve maatregelen (wat niet vuil is, kan niet afstromen). Als je bedrijfsafvalwater in een infiltratiebekken brengt, is dit een lozing en heb je dus een lozingsvergunning nodig.

5. Mogen silosappen ten alle tijde uitgespreid worden op het akkerland?

Nee, dit mag niet te allen tijde en is onafhankelijk van de concentratie. In de verbodsperiode voor mest mag je ook silosappen niet uitrijden. Je kan een mestcode aanvragen in het mestdecreet bij de VLM voor erfsappen en dan moet je voldoen aan de uitrijregeling voor type 3 meststoffen indien de sappen geen dierlijke mest bevatten. Indien er wel dierlijke mest aanwezig is zal het aanzien worden als type 2 meststof

6. Het is geen dierlijke stikstof en fosfor. We zouden dan toch meer moeten kunnen uitrijden dan die 170kg stikstof per hectare per jaar?

Er bestaan nog andere types meststof waaronder silosappen (geconcentreerde fractie) kan vallen. Die kan je dan apart uitrijden als niet dierlijke stikstof. Voor zuivere erf (silo)sappen bestaat geen mestcode. Code 1503 (run-off-water andere meststof) kan hiervoor gebruikt worden.

Indien er dierlijke mestsappen bijkomen is het code 1110 (run-off water dierlijke meststof). Het wordt bij menging met mest sowieso aanzien als dierlijke stikstof.

7. Wat is de milieu-impact van silosappen?

Perssappen bevatten een hoog gehalte aan organische materialen, nutriënten (bv. stikstof en fosfor) en hebben een hoge concentratie aan organische zuren:

PARAMETER	CONCENTRATIEBEREIK
droge stofgehalte	2 - 10%
BZV	34 000 - 170 000 mg/l
CZV	16 000 - 81 000 mg/l
TOC	6 000 - 23 000 mg/l
totaal N	2 750 - 5 000 mg/l
totaal P	740 - 850 mg/l
totaal K	3 400 - 5 200 mg/l
pH	3,7 - 5,8

Samenvatting van het concentratiebereik van de belangrijkste biochemische parameters in perssappen bij de opslag en bewaring van organisch materiaal. Het minimum en maximum van de data is afkomstig uit zes verschillende studies waar perssappen van ingekuuld gras en maïs werden onderzocht (Broos Water, 2011; Gebrehenna et al., 2014, Wunderlin et al., 2016) (cf. BBT 'Ersappen')

Indien deze perssappen in het oppervlaktewater of de bodem terechtkomen, kunnen deze leiden tot ernstige milieuverontreiniging (verzuring en vermesting). De lage pH kan bovendien zorgen voor aantasting van beton en staal.

8. Water van de kuilplaat moet opgevangen worden en uitgereden worden binnen de uitrijregels van het MAP. Maar bij natte seizoenen en laat voorjaar zoals nu, is de capaciteit een probleem.

Voor dierlijke mest zijn er verplichtingen naar opslagcapaciteit, zoals 9 maanden opslag voor drijfmestindien de dieren steeds op stal staan. De meer extreme neerslagperiodes, het gegeven dat meer en meer stromen opgevangen moeten worden (bv. melkspoelwater) maakt dat dit een aandachtspunt is voor de sector. Naar de toekomstige investeringen toe nemen bedrijven best mee dat er voldoende opslag is voor al die stromen.

Dit jaar is uitzonderlijk qua regenval, bij onvoldoende opslag kan extra tijdelijke opslag gezocht worden bij bijvoorbeeld landbouwers die gestopt zijn. In nood kan men ook richting mestverwerking, maar dit is natuurlijk een dure oplossing. . Op de VLIF-lijst is er ook een code voorhanden voor opslag van verontreinigd water met 30% subsidie. Dit kan een optie zijn voor een meer structurele oplossing.

2.5 Voederopslag

1. **Welke sleufsilo's moeten voldoen aan de huidige voorwaarden? Ik heb 15 jaar geleden sleufsilo's gebouwd? Maar ik heb geen dubbele riolering, of geen first-flush put.**

Er staat niet dat je sleufsilo moet voorzien zijn van een opvang, maar je mag ook geen afvalwater lozen, dus moet je toch opvangen.

2. **Tegen wanneer worden landbouwers geacht om bestaande silo's aan te passen naar de BBT? Dienen silo's die zich op het erf bevinden, maar niet zijn ingedeeld (< 1000m³), eveneens te voldoen aan de BBT?**

Vernieuwen van een vorige vergunning is niet nodig want het basisprincipe blijft geldig: je mag geen vuil water lozen. Voor handhaving is er geen probleem als er niets uitloopt, maar vaak zien we wel lekkage langs spleten. In die optiek worden legoblokken ook afgeraden omdat tussen de blokken vaak sapverliezen zijn. Bij het gebruik van plastic zijn sapverliezen ook niet helemaal uit te sluiten aangezien plastic ook niet steeds lekdicht is.

Er is een omgevingsvergunning nodig voor sleufsilo's (rubriek 45.14 VLAREM). Vóór 2016: rundveebedrijven dienen silosappen op te vangen. Via VLAREM-voorstel werd dit uitgebreid naar andere sectoren in de veeteelt (vanaf 1 juli 2016).

In geval van grondkuilen < 1.000 m³ op een perceel, en dus los van de bedrijfssite, wordt in vraag 7 onder punt 2.5 het antwoord geformuleerd.

3. **Heb je een prioriteitenlijstje van wat het grootste probleem is bij uitspoeling van vervuild water en wat het minst grote probleem. Een oude sleufsilo kan nog altijd heel goed zijn, maar andere problemen zijn misschien belangrijker. Als je een bergje voeder hebt op een kuilplaat en je giet daar water over en je neemt staal, dan heb je het uitspoeling potentieel. Aan welke waarde kom je dan?**

Oude sleufsilo's kunnen inderdaad soms beter zijn dan nieuwe als ze qua management beter beheerst worden.

Enkele resultaten van staalnames (zijn niet altijd representatief want enkel staalname o.b.v. waar het niet OK leek):

- Lekkende silo → analyse silosappen die eruit komen:
totale stikstof: 1.700 mg N/L, Kjeldahl N: 1.600 mg N/L (= 1.6 mg N/m³) → dit is veel!
CZV: 48.000 mg/L, BOD: 29.000 mg/L
- Ander staal:
totale stikstof: 455 mg N/L,
BOD: 11.000 mg/L, COD: 16.000 mg/L
- Ander staal van niet zuivere kuil:
totale stikstof: 717 mg N/L

We zien vaak, als er een probleem is, is het meestal een combinatie van verschillende problemen. Bij oudere bedrijven is er vaak heel veel verharding met afstroom van verschillende plaatsen op 1 punt en dan heb je een grotere vervuiling op dit centrale punt. Je moet echt per bedrijf apart kijken waar het grootste probleem zich precies bevindt.

4. Wij zijn 59 jaar, onze vergunning vervalt in juni 2026. Ikzelf kan met pensioen op 01/01/2027 maar mijn vrouw pas in 2031. Wij zouden graag nog een aantal jaar doorgaan (2030) indien de gezondheid dit toelaat omdat wij geen opvolging hebben. Zou het mogelijk zijn een verlenging van onze vergunning te krijgen zonder grote aanpassingen aan ons bestaande erfomstandigheden? Wij hebben sleufsilo's voor mais en gras op een volledig verhard erf maar zonder de nodige opvang voor erf- en silosappen. Er wordt meestal droog ingekuuld.

Of een verlenging van de vergunning kan worden toegestaan, is afhankelijk van de preventieve en mitigerende maatregelen die worden getroffen. De beschikbare informatie volstaat niet om de situatie volledig te kunnen inschatten. Het feit dat een vergunning voor beperkte duur zou worden gevraagd, ontslaat de exploitant(en) echter niet van de verplichting om de nodige maatregelen te treffen om de impact van de activiteiten tot een aanvaardbaar niveau te beperken.

De exploitant moet hoe dan ook steeds optreden als normaal zorgvuldig persoon en moet er overeenkomstig [artikel 4.1.3.1](#) voor zorgen dat de ingedeelde inrichting of activiteit in goede staat van onderhoud verkeert en zindelijk wordt gehouden. Overeenkomstig [artikels 4.1.3.2](#) en [4.1.3.3](#) moet de exploitant als normaal zorgvuldig persoon alle nodige maatregelen treffen om de buurt niet te hinderen door geur, rook, stof, geluid, trillingen, niet-ioniserende stralingen, licht en dergelijke meer en bij hinder onmiddellijk de nodige maatregelen treffen om die toestand te verhelpen.

Conform [artikel 5.9.8.5 §4](#) moeten in de veeteelt in dit verband doeltreffende maatregelen worden genomen om de vervuiling te beperken van het hemelwater dat afvloeit van de kuilplaat. Voor inrichtingen die na 1 juli 2016 vergund zijn, gelden de volgende (bijkomende) voorwaarden:

- Silosappen van de kuilplaat worden opgevangen en uitgereden op het land of verwijderd op een gelijkwaardige wijze.
- De kuilplaat wordt zo geplaatst dat het risico op verontreiniging van oppervlaktewater maximaal wordt beperkt. Tenzij anders vermeld in de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit, wordt de helling en de afvoer richting van de vloer van de kuilplaat niet in de richting van oppervlaktewater georiënteerd.

Uit het dossier voor de verlenging van de vergunningstermijn zal dus hoe dan ook moeten blijken dat het risico op afspoeling van sappen die zich eventueel zouden vormen in de silo's beperkt is en welke maatregelen worden getroffen om dit maximaal te voorkomen:

- correcte uitvoering van de silo's (3 opstaande, vloeistofdichte wanden; vloeistofdichte aansluiting op de vloerplaat; ...);
- correct inkuilen (zie ook vraag 2 onder 2.4);
- absorberende onderlaag voorzien (zie ook vraag 2 onder 2.4);
- snede afdekken na elke vervoeding om het ontstaan van silosappen als gevolg van het indringen van hemelwater maximaal te voorkomen;
- erf veegschoon houden, met bijzondere aandacht voor onder meer het lege gedeelte van de silo's.

5. Wat met afvoersystemen voor regenwater/sappen van kuilplaten die niet meer aan de huidige normen voldoen moest je een nieuwe vergunning aanvragen, maar wel volledig werden vergund in het verleden en de vergunning nog jaren doorloopt? mag dat? of ben ik niet in orde?

Zie vraag 4 onder punt 2.5 ([voorwaarden artikel 5.9.8.5 Voorwaarden met betrekking tot de beperking van de milieuhinder – Afvalwaters](#)).

De exploitant moet hoe dan ook steeds optreden als normaal zorgvuldig persoon en moet er overeenkomstig [artikel 4.1.3.1](#) voor zorgen dat de ingedeelde inrichting of activiteit in goede staat van onderhoud verkeert en zindelijk wordt gehouden. Overeenkomstig [artikels 4.1.3.2](#) en [4.1.3.3](#) moet de exploitant als normaal zorgvuldig persoon alle nodige maatregelen treffen om de buurt niet te hinderen door geur, rook, stof, geluid, trillingen, niet-ioniserende stralingen, licht en dergelijke meer en bij hinder onmiddellijk de nodige maatregelen treffen om die toestand te verhelpen.

De vergunning blijft onverkort gelden. Of de exploitant in orde is, hangt af van de manier waarop met de erf- en silosappen wordt omgegaan. Als die worden opgevangen in de mestkelder en/of een citerne en samen met de mest worden uitgereden, is er geen probleem. Bij gebruik van een first-flush moet het effluent voldoen aan de geldende lozingsvoorwaarden, wat bij lozing op OW doorgaans niet het geval is. Bij overschrijdingen moet het effluent worden gezuiverd vooraleer het wordt geloosd.

6. Op bepaalde plaatsen ligt de voederopslag nog op een perceel. Is dit een probleem? Indien niet, kunnen we de voederopslag dan niet beter op de akker leggen?

Dit zijn puntbevuilingen, dit is voor de mestbank geen probleem. Maar je moet er wel voor opletten natuurlijk dat de sappen die eruit komen niet in de beek kunnen terecht komen.

Hoe verder je je voederopslag legt van je bedrijf, hoe verder je moet rijden → niet praktisch. Wat intussen ook vaak gedaan wordt, is stro onderaan leggen voor de absorptie van sappen en zo wordt de voederwaarde ook beter bewaard.

VLAREM voorziet geen regelgeving voor voederopslag op het veld. Echter, als je voedersilo groter is dan 1.000 m³, ben je vergunning plichtig en moet je aan de voorwaarden voldoen en kan er geëist worden dat je daarvoor een kuilplaat moet leggen. Deze 1.000 m³ wordt per perceel gerekend. Echter, als je bv. 3 percelen tegen elkaar hebt en er liggen dicht bij elkaar voederopslagen, dan kunnen die wel als 1 technische eenheid aanschouwd worden.

7. Wanneer een dubbel kanalencircuit aanwezig is onderaan de diepste wand van een zijdelings afwaterende sleufsilovloer, kan dit volstaan voor de volgende vergunningsaanvraag. Ene kanaal sluit aan op opvangpunt, het tweede vloeit af met hemelwater en kunnen altemeer worden dichtgezet.

Mits een goede bedrijfsvoering is dit een prima systeem. Het risico op fouten is echter aanzienlijk en de goede werking staat of valt (zoals vaak met dit soort systemen/technieken) met een correcte bedrijfsvoering, waaronder het veegschoon houden van het erf en in het bijzonder het lege gedeelte van de silo.

8. Hoe wordt de minimale opslagcapaciteit van silosappen bepaald?

Er zijn geen wettelijk vastgestelde minima.

Vereiste opslagcapaciteit is afhankelijk van type ingekuild product (en manier van inkuilen – zie ook vraag 2 onder 2.4), omvang silo en periodiciteit van legen. Ook bepalend is of er bijvoorbeeld een overloop is naar de mestkelder.

Mogelijk bestaan er richtcijfers met betrekking tot de vorming van silosappen per type kuil.

2.6 Waterzuivering/rietveld

1. **Je zou vervuild water kunnen afleiden naar een rietzuivering, maar als ik het goed begrijp is het water 'niet vervuild genoeg' om een rietveld zijn werk te laten doen. Kunnen silosappen gemengd met regenwater wel over rietveld gezuiverd worden ?**

Goede werking rietveld staat of valt (net als bij elke vorm van biologische zuivering) met de aanvoer van nutriënten. Laagbelaste stromen worden relatief minder goed gezuiverd dan hoogbelaste stromen.

Silosappen zijn op zich een zeer nutriëntenrijke stroom (cf. supra), de mate van verwerkbaarheid bij verdunning met hemelwater dat op de erfverharding valt, hangt sterk af van de mate van verdunning.

Verder hebben biologische systemen vooral baat bij een stabiele aanvoer. Ze reageren te traag om stromen met een voortdurend schommelende vuilvracht goed te kunnen verwerken.

Zowel de stroom aan silosappen als de hemelwateraanvoer zijn relatief discontinu. Om goede verwerking via een rietveld (of andere biologische verwerking zoals MBR of Trevi) mogelijk te maken, zal er moeten worden voorzien in een buffervoorziening.

Nader te bekijken door leveranciers/installateurs rietvelden.

2. **Nu zitten we in rode cluster. Hoe kunnen we een waterzuivering aanleggen die voldoet hiervoor , met natuurlijke planten en stappen , zonder elektriciteitsverbruik van beluchting ?? want die beluchters verbruiken serieus wat**

Nog aan te vullen

3. **Zelf adviseer ik het zuiveren via bv. een rietveld en daarna lozen van het opgevangen water momenteel niet aangezien de veehouder dan ten allen tijde moet voldoen aan de lozingsnormen. Het is al meermaals voorgevallen dat na het zuiveren de lozingsnormen niet (altijd) gehaald worden. Het zou jammer zijn als een gemotiveerde veehouder zo'n grote investering maakt en het dan uiteindelijk niet voldoende werkt. Zuiveren van water en hergebruiken stel ik dan wel voor omdat het water dan niet geloosd wordt, maar dat is ook niet bij iedereen haalbaar. Hoe staan jullie daar tegenover? Hoe kan een veehouder zich daar best tegen wapenen?**

Een rietveld moet correct geïnstalleerd zijn om te werken, maar vanuit een rietveld mag er enkel geloosd worden indien het water voldoet aan de lozingsvergunning. Een zuiveringstechniek vraagt opvolging en bijsturing. Firma's kunnen ook een onderhoudscontract mee aanbieden. Voortraject is belangrijk om de dimensies te kunnen inschatten en zodat fabrikant de juiste zuivering kan aanbieden. Je kan het ook hergebruiken (zie punt hergebruik gezuiverde erfsappen).

4. **Is het haalbaar om een rietveld te laten werken (al het regenwater wordt opgevangen en komt niet in het rietveld) voor enkel vervuild bedrijfsafvalwater?**

Zie vraag 1 onder 2.6

2.7 Vaste mestopslag

1. **De vaste mest op de kopakker moet 10 meter van de perceelsgrens liggen. Is dit ook nodig als het 2 percelen van dezelfde landbouwer betreft?**

Ja, altijd 10 meter van de perceelsgrens, ook al is het perceel ernaast van dezelfde landbouwer. We baseren ons op de landbouwlaag van het Departement dat we op het moment van controle hebben.

2. **Als ik de vaste mestopslag wil overkappen, zal ik een nieuwe bouwvergunning moeten aanvragen. Wordt dan de volledige vergunning herbekeken en moet ik dan voldoen aan PAS? Of kan o.b.v. het landbouwakkoord enkel dat stukje vergund worden?**

Er wordt werk gemaakt van het landbouwakkoord om dit modulair te gaan vergunnen. Idem pocketvergister: dit zou ook apart kunnen vergund worden zonder dat de ganse vergunning herbekeken moet worden.

3. **Uit een vaste mestopslag was er ene kleine sapstroom van 30 cm. Deze vaste mestopslag was volledig gereglementeerd maar was overvol omdat het niet kon uitgereden worden. Dit zou toch ook moeten bekeken worden met verzachtende omstandigheden.**

Mestsappen mogen niet weglopen. Handhaving doet enkel vaststellingen. In het beste geval is er een aanmaning (actie doen tegen een bepaald tijdstip), maar dat kan ook een PV zijn (gaat ook samen met een aanmaning). Op zich is een PV ook niet erg want er wordt enkel een vaststelling doorgegeven aan het parket. Je hebt dan ook recht op verdediging en je kan de situatie uitleggen. Dikwijls wordt hier ook rekening mee gehouden.

2.8 Koepaden en kalverhutten

1. Hoe zit het nu met de koepaden, vooral dan voor de koepaden waar koeien 24h per dag op kunnen lopen? Hoe kan dit praktisch aangepakt worden?

De koepaden worden heel intensief gebruikt. Die mest kan afspoelen naar de waterlopen. Die moeten zo proper mogelijk gehouden worden.

Het grootste probleem is wanneer de eventuele mest kan afstromen naar een gracht, of naar 1 punt.

2. Wat met kalverhutten op het gras

Dit is niet ideaal (insijpeling, puntlozing) en een grijze zone. Als de kalverhutten telkens verzet worden, is dit eigenlijk niet anders dan 'dieren op een wei'.

2.9 Paddock

1. Wat met een paddock voor mijn koeien. Dit is vlak langs mijn stal en is bij wijze van spreken een grote zandbak. Wat is hier de wetgeving rond? Ik vind enkel zaken van paarden, niets van koeien. En de paarden wetgeving is naar mijn aanvoelen altijd wat anders dan deze van rundvee.

Dit is in theorie geen landbouwperceel. Maar koepaden worden ook niet aanzien als landbouwpercelen. Je moet er gewoon goed mee omgaan. Als er afstroom is, dan zal je moeten ingrijpen om dit op te lossen.

2.10 Melkspoelwater

1. Het melkspoelwater, mag dat uitgereden worden zonder grondstoffenverklaring?

Als dit in de mestkelder terechtkomt, wordt dit als mest aanzien. Maar als je dit apart opvangt, heb je een grondstoffenverklaring nodig. Hopelijk kan dit mee op de lijst komen van bijlage 2.2 van VLAREM.

Spoelwater van de melkinstallatie en de melkkoeltank, eventueel na gebruik als reinigingswater, kan worden opgevangen in de mestkelder. Door het vermengen van melkspoelwater met dierlijke mest, wordt het melkspoelwater niet meer als afvalwater maar wel als dierlijke mest beschouwd. In de toekomst kunnen er echter wel strengere regels komen waardoor niet alles in de mestkelder kan gebracht worden.

Spoelwater van de melkinstallatie en de melkkoeltank dat niet gebruikt wordt als reinigingswater voor de stallen kan eveneens geloosd worden op riool (zie Afvalwater dat geen mestdeeltjes bevat, lozen op riool) of in oppervlaktewater (zie Afvalwater dat geen mestdeeltjes bevat, biologisch zuiveren en lozen op oppervlaktewater). In die gevallen wordt het beschouwd als bedrijfsafvalwater en moet er worden voldaan aan de lozingsvoorwaarden.

2.11 Veegschoon

1. **Discussie van veegschoon blijft een groot probleem. Wat is nu in jullie ogen veegschoon? En is dat dan voor iedereen hetzelfde? Want vaak hangt het af van persoon tot persoon die mijn erf betreft**

Er is geen vaste regel. Eén keer per week vegen is niet veegschoon. Het moet ten allen tijde veegschoon zijn zodat als het begint te regenen er niets kan afspoelen.

Is je beton mooi glad, of zitten er scheuren en niveauverschillen in? Dan kruipt daar vuil achter/in.

Een veegborstel kopen is geen garantie tot in orde zijn, de veegborstel dient dan ook regelmatig gebruikt te worden.

2.12 Afspuitplaats machines

1. **Wat moet er nu effectief voorzien worden om machines te reinigen? Hoe moet de afspuitplaats uitgerust zijn? Waar mag het reinigingswater van de machines naartoe?**

Hiervoor wordt een reinigingsplaats voorzien met een koolwaterstofafscheider. Dit zou dan ook kunnen geloozd worden met een lozingsvergunning.

2. **Zijn de landbouwgronden niet één grote biofilter? Kan bv. het water vanuit een fytobak uitgereden worden evt. met mestsappen.**

Landbouwgrond heeft wel een bufferende capaciteit, maar die is niet overal even groot omdat er niet overal evenveel koolstof in de grond zit. Je moet er wel mee opletten dat dit beperkt is. Waterige stromen spoelen rapper weg en het stikstofgehalte in grondwater begint te stijgen. Limburg heeft een heel zanderige grond, daar spoelt dit direct weg en komt snel in het grondwater. De meeste stromen mogen uitgereden worden. Van de fytobakken zijn er wetenschappelijke studies dat het substraat kan toegepast worden in de landbouw. Dit is wettelijk al voorzien. Hiervoor is ook een grondstoffenverklaring.

In de groentenstreek (regio Roeselare bv.) is er in de winter niet veel koolstof in de bodem. Hier is het niet aan te raden om de percelen te gebruiken als infiltratie. In de leemstreek (Zwalmstreek) is er wel een hoger koolstofgehalte.

2.13 Vergunning

1. Heb je een vergunning nodig voor volgende investeringen: overkapping over bv. vaste mestopslag? rietveld of andere filtersystemen? Sleufsilos?

Ja, dit is vergunning plichtig. Let op: een gewoon rietveld is geen zuivering. Bij bv. een percolatierietveld als zuiveringssysteem heb je vergunning nodig (dit is een constructie).

Voor milieuvergunning is het afhankelijk van het gebied waar je ligt alsook van de capaciteit. Voor agrarisch gebied onder de 1000 m³ is geen vergunning nodig (geen milieuvergunning). Wel een stedelijke omdat je met een verharding zit. Dus als je 4 silo's op 1 perceel hebt die samen meer als 1000 m³ zijn, is er een vergunning nodig.

2. Indien mijn beton verouderd is en ik wil opnieuw aanleggen, moet ik hier dan een vergunning voor aanvragen als ik niet meer verhard dan er nu verhard is?

Als het binnen de vergunde situatie is (identiek aan bouwplannen van huidige situatie), is dit gewoon een herstelling.

3. Moet bij een omgevingsvergunningsaanvraag voor een sleufsilos ook het hemelwater van de first-flush naar de infiltratiezone gestuurd worden

Gezien de samenstelling van het effluent is infiltratie zelden een optie. Het effluent moet dan immers voldoen aan de milieukwaliteitsnormen voor grondwater (Bijlage 2.4.1. Milieukwaliteitsnormen en milieukwantiteitscriteria voor grondwater VLAREM II). Die zijn bijzonder streng en het effluent van een first-flush zal daar in de regel zonder voorafgaande zuivering niet aan voldoen.

4. Waarom beoordeelt men in de vergunningsverlening het gebruik van toegepaste technieken volgens de BBT op een andere manier? Voorbeeld First Flush met infiltratie is afgekeurd.

Iedereen denkt dat na het plaatsen van een first flush alles opgelost is, maar dat is niet zo. Dat is geen zuiveringstechniek. Dit werd eigenlijk ontwikkeld voor het opvangen van perssappen bij inkuilen. Bij hevige regenbui vloeit het over en loopt alles toch nog in de waterlopen. In Vlaanderen is het nu zo dat die first flush eerst gemonitord moet worden (4 stalen in 12 maanden). Als die stalen goed zijn, dan is het OK. Anders met een ander zuiveringssysteem erbij geplaatst worden.

Een first flush is niet voldoende als oplossing, De fractie die doorstroomt bij harde regenval mag niet geloosd worden. Ook voor het lozen van FF afvalwater (de dunne fractie) is een lozingsvergunning nodig. FF is maar een deel van de BBT. Het is onvoldoende als systeem op zich om te voldoen aan de lozingsvoorwaarden (wel een deel, maar niet eindoplossing).

Vroeger mocht er vanuit de FF naar de bezinkgracht geloosd worden, maar dit mag nu niet meer (naar grondwater). BBT is helder: vanuit FF mag nooit op die manier geloosd worden (mestkelder of dergelijke). De 'second flush' behoeft meestal een nazuivering voor dit geloosd mag worden.

5. Verhaal van First Flush dient beter uitgewerkt te worden, landbouwers willen duidelijkheid. Ofwel opvangen, ofwel investeren in zuiveringstechnieken.

BBT is op zich genoeg uitgewerkt. Wanneer is water afvalwater? Als iemand er zich van wil ontdoen (uitgezonderd hemelwater dat niet verontreinigd is).

6. Ik wil een opslag voorzien voor de erf- en silosappen maar in de vergunningsaanvraag wordt dit tegengehouden omdat men denkt dat ik meer mest ga opslaan, terwijl mijn dierenaantal wel hetzelfde blijft.

In vergunningsaanvraag duidelijk neerschrijven waarom je bv. meer mestopslag nodig hebt. Regelgeving zegt dat je 9 maanden mestopslag moet hebben, maar nu komen er zoveel extra stromen bij. Velen linken een grotere mestopslag aan meer mest uitrijden. Dat kan in principe niet want je blijft vast aan 170 eenheden. Dus duidelijk zeggen waarvoor die opslag dient.

2.14 Overige

1. Welke opleiding bezitten de inspecteurs, Deze stellen vragen waarvan je denkt dat ze onvoldoende kennis hebben om hier een objectief oordeel te kunnen stellen

Bij Handhaving hebben we vnl. Masters, maar er zijn ook Bachelors. Die hebben kennis van zaken, kunnen gebruikmaken van checklists, mogen altijd vragen stellen,... De ene inspecteur is de andere niet. Bepaalde vragen die Handhaving stelen kunnen misschien raar overkomen voor een landbouwer, maar kunnen wel een achterliggende reden hebben qua regelgeving die niet direct duidelijk is.

Bij VLM zijn er recent 7 nieuwe mensen aangeworven. Deze krijgen een peter/meter. Ikzelf ben bachelor Landbouw wat de meeste ook hebben. Na aanwerving is er een stageperiode van 6 maanden. Ze gaan heel veel mee op terrein met mensen die land- en tuinbouwkennis hebben. Ze leren omgaan met situaties, ook bij verwerkers, vergisters,... We zetten heel hard mee op de nieuwe toezichthouders. Na de stage zijn ze zelfstandig.

Opmerking uit publiek: toezichthouder in Antwerpen. 40 jaar in Turnhouts vennegebied. Er is een groot verschil tussen begrip hebben en de heel strenge wetgeving. We zijn aangeworven om die strenge wetgeving te laten toepassen en te controleren, soms met pijn in het hart. We proberen samen met de landbouwers er stap voor stap te geraken om oplossingen te vinden voor de problemen die er nu zijn. De wisselwerking moet echter wel van 2 kanten komen en dan is er echt wel heel veel begrip.

2. Controleurs kaarten de problemen aan, maar geven geen oplossingen.

De controleurs zijn geen adviesbureau, ze kunnen niet antwoorden welke zuivering het beste is. Ieder bedrijf is anders, en het is moeilijk om algemene adviezen te geven. Een tool met adviezen en mogelijkheden is eerder een taak van de sector. Hier wordt aan gewerkt binnen het project.

Heb je nog vragen die niet beantwoord zijn?

Dan mag je deze altijd sturen naar lore.luys@pvl-vzw.be.

Indien we deze vraag zelf niet kunnen beantwoorden, zullen we deze volledig anoniem stellen aan de overheidsinstanties.